

2020.gada 5.februārī
Informācija medijiem

Komentārs par sociālā projekta #neklusē saturu, skaidro Gunita Kleinberga

Sociālais projekts #Neklusē izveidots ar mērķi mazināt mobinga problēmu Latvijas skolās. Pirmais solis ikvienas problēmas risināšanā ir to atpazīt un atzīt. Tāpēc, lai parādītu problēmas mērogu, aicinājām pieaugušos iesaistīties un dalīties ar saviem pieredzes stāstiem. Mobingā ir iesaistītas trīs puses – gan tie, kuri no tā cietuši, gan arī tie, kuri darījuši pāri, gan tie, kas vērojuši. Un problēmu var risināt tikai iesaistot un izprotot visas puses.

Mēs nevaram ignorēt pāridarītāju stāstus, tāpēc izvēlamies ar tiem dalīties. Vēlamies uzsvērt to, ka nekādā ziņā neatbalstām un neattaisnojam apcēlēju rīcību, bet vēlamies runāt par šo kā mobingā iesaistīto pusi, kam arī bieži nepieciešams sniegt palīdzību, lai uzvedību un izpratni mainītu. Visbeidzot – vēlamies, lai šāda publiska diskusija iedrošina dalīties ar savu pieredzi un risinājumiem, pat ja tā nav patīkama vai sociāli pieņemama, un neatņem cilvēkiem drosmi. Jo nerunāt par kādu problēmu, šajā gadījumā, mobingu, nozīmē arī neatzīt tās esamību un to nerisināt. Ticam, ka, lai risinātu mobinga problēmu Latvijā, svarīgākais nav runāt par pareiziem vai nepareiziem risinājumiem, bet runāt par tiem vispār.

Psihologe, kognitīvi biheiviorālā terapeite **Gunita Kleinberga**, kas ikdienā konsultē vecākus, pedagogus un skolēnus, kuri iesaistīti mobinga situācijās, skaidro, ka šī brīža viedokļu dažādība ir ļoti laba mācību stunda: *“Noklausoties Lindas stāstu, varu saprast cilvēku sašutumu, pat dusmas. Šāda situācija ir arī Latvijas skolās – ja skolēns cieš no mobinga, ierasta prakse no pieaugušajiem ir cietušajam piedāvāt dažādas tehnikas, kā tikt ar to galā – ignorēt, vērsties pēc palīdzības pie pieaugušā, atrast citus draugus, pastāvēt par sevi utt., savukārt varmākam izteikt vien rājienu. Rezultātā varmākam netiek doti instrumenti, kā sadarboties. Netiek meklēta arī varmākas rīcības sakne. Mēs palīdzam upurim, bet varmāku tikai nosodām.*

Lindas stāsts arī ļoti labi izgaismo dažādus sabiedrībā valdošos stereotipus par mobingu. Piemēram, upuris ir pats vainīgs, viņam pašam ir jāmāk par sevi pastāvēt, upuris šādi tikai norūdās, tāda ir dzīve u.c. Tomēr mobinga izprašana un risināšana ir daudz sarežģītāks process. Ja analizējam konkrēto situāciju, pirmkārt, redzam, ka problēma radās, jo Linda pati jutās apdraudēta savā sociālajā situācijā, tas ir, nevēlajās palikt bez draugiem, un vienīgais risinājums, kuru viņa tobrīd redzēja, bija novadīt visu savu enerģiju uz šo meiteni, kuru juta kā apdraudējumu. Otrkārt, viņa atzīst, ka bija laba un aktīva skolniece, kas savukārt traucēja pieaugušajiem redzēt mobinga problēmu. Šis ir lielisks piemērs, cik mobinga problēmu ir grūti savlaicīgi pamanīt, domājot, tas taču normāli, ka jaunieši strīdas un risina savas attiecības.

Arī šobrīd skolās, mobinga situācija nereti tiek risināta publiski nosodot un kauninot pāridarītāju, tādā veidā patiesībā viņu padarot par mobinga upuri, savukārt pieaugušos par varmākām. Tādā veidā situācija netiek risināta – jo skolēnam netiek iemācīts ne jauns

uzvedības veids, ne iedoti pareizie uzvedības rīki, ne meklēta un analizēta viņa rīcības sakne. Tāpēc arī šī mobinga situācija turpinās tālāk arī darba vidē, jo vairums no mums nemaz nezina, kā rīkoties mobinga situācijās.

Ir ļoti svarīgi, ka arī cilvēki, kas darījuši pāri, runā un dalās savā pieredzē. Gan pētījumos, gan dažādās mobinga situāciju analīzēs, cilvēki baidās runāt par šo aspektu, jo tas izsauc negatīvu rezonansi. Bet mēs nedrīkstam ignorēt nevienu no mobingā iesaistītajām pusēm. Jo patiesībā lomas – varmāka, upuris, klusējošais vairākums – nav nemaz tik statiskas. Šo birku izmantošana, reti palīdz risināt reālo problēmu un redzēt patieso mobinga risināšanas sarežģītību. Savā pieredzē redzu, ka skolēni nereti ir bijuši visās šajās lomās. Nepareizi risinātā situācijā upuris bieži vien kļūst par apcēlēju vai izvēlās klusēt, ja apceļ kādu citu. Šīs lomas ir ļoti kustīgas. Ir pats situācijas, ka viens skolēns aizpilda visas trīs loma vienlaicīgi, piemēram, mājās viņu apceļ vecākie brāļi un māsas, skolā viņš savukārt pats fiziski vai emocionāli iespaido kādu klases biedru, savukārt ārpusskolas pulciņā viņš varbūt stāv malā un noskatās, kā apceļ citus.

Šī brīža komentāri sociālos tīklos ir ļoti labs piemērs, ka mēs esam iecietīgi un saprotoši, kad tiek publicēti upura pieredzes stāsti, bet līdzko kāds uzdrošinās dalīties pieredzē par otru medaļas pusi, nosodām. Tas, ko mums vajadzētu paņemt no šī stāsta, ir izpratne, cik vērtīgi ir uz klausīt pāridarītāja pieredzi, lai risinātu mobinga problēmu.

Nosodījums būtībā ir galvenais iemesls, kāpēc mēs nevaram pilnvērtīgi risināt šo problēmu,. Pāridarītāji nerunā, jo izjūt kaunu un nedrošību. Kopumā varu teikt, ka, lai patiešām atrisinātu mobinga problēmu, ir jāstrādā ar visām iesaistītajām pusēm.”

Sadarbojoties ar jomas speciālistiem, sociālais projekts #Neklusē ne tikai aicina dalīties ar dažādiem pieredzes stāstiem, kas palīdz aptvert problēmas mērogu. Lai risinātu mobingu, izveidota mobilā lietotne, kurā jauniešiem saprotamā veidā pieejama informācija par to, kas ir mobings un kā to atpazīt. Ko darīt, ja mani vai kādu līdzās esošu klases biedru apceļ? Vai arī – kā saprast, ka pāridarītājs esmu es pats? Tāpat lietotnē būs arī tādas funkcijas kā čata iespēja ar skolas psihologu vai uzticības tālruni, WhatsApp lietotnē sazināties ar pusaudžu resursu centru, zvanīt uzticības tālrunim vai policijai. Izstrādātā lietone pašlaik ir testa režīmā, bet jau drīzumā būs pieejama plašākai sabiedrībai. Tāpat notiek aktīvs skaidrojošais darbs skolās. Aicinām visus vecākus, skolotājus, skolēnus un visus, kam šī tēma rūp, aizpildīt aptauju par mobingu skolas vidē atgriezeniskās saites platformā EDURIO, kas pieejama visiem platformas lietotājiem no 2019.gada 1.novembra līdz 2020.gada 9.aprīlim.

Atzīstam savu kļūdu, pārpublicējot #neklusē Facebook lapā Evijas Čeprovas pieredzes stāstu, kuras novērojumiem vai atziņām par mobingu nepiekrītam. To esam dzēsuši, un atvainojamies tiem, kuru tas aizskāris.

Papildu informācijai:

Marika Andžāne
#Neklusē līdzdibinātāja
marika@nekluse.lv
+371 26152027
www.nekluse.lv